

เจ้าเบี้ยว.....กับคุณพระเสวตฯ

น.สพ.ดร.สิทธิเดช มหาสาวังกุล

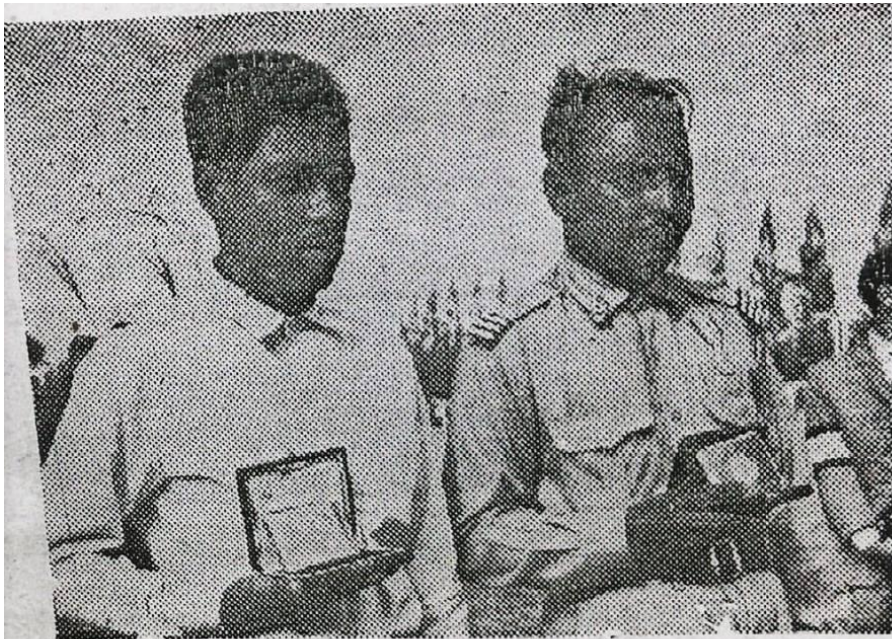
ครั้งหนึ่ง เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ที่ได้มีโอกาส เข้าเฝ้าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ เมื่อครั้งที่เสด็จมาประกอบพระราชพิธีสมโภชโรงช้างต้นพระเศวตอดุลยเดชพาหนฯ ณ.วังไกลกังวล เรื่องราวของเจ้าเบี้ยว สุนัขตัวหนึ่ง ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงตรัสถึงว่าเคยได้มาอยู่อาศัย เป็นเพื่อนกับประเสวตฯ ผมได้สอบถามข้าราชการบริพารเก่าๆ รวมถึง ม.ล. พิพัฒน์ฉัตร ดิศกุล เกี่ยวกับเรื่องเจ้าเบี้ยว ก็ได้ความว่า มีสุนัขตัวหนึ่งติดตามพระเสวตฯ จากจังหวัดยะลา มาอยู่ในวัง ซึ่งพระเสวตเชือกนั้น มิใช่พระเสวตอดุลยเดชพาหนฯ แต่เป็นพระเสวตสุรคชาธารฯ บังเอิญผมได้ไปอ่านเจอเรื่องราวของเจ้าเบี้ยวในหนังสือเล่มหนึ่ง ชื่อ “ช้างในชีวิตของผม ” เขียนโดย ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ได้เล่าไว้ว่า มีผู้พบพระเสวตเล็ก ดูเหมือนจะเป็นกำนันตำบลหนึ่งในจังหวัดยะลา ตำบลนั้นอยู่ชายป่า ในตอนกลางคืน กำนันได้ยินเสียงโขลงช้างมาใกล้บ้าน พอตื่นเช้าก็พบก็พบลูกช้างเล็กอยู่ใต้ถุนบ้าน ในขั้นแรกผู้พบก็ได้ทำอะไร ไม่ได้ แต่หวังว่า ลูกช้างจะไปเสียให้พ้นๆ เพราะคิดว่าเป็นลูกช้างพลัดฝูง และแม่ช้างคงจะมาตามพร้อมกับช้างโขลง ดีไม่ดีจะพังบ้านเอาด้วย แต่ก็ไม่มีอะไรเกิดขึ้น แปลว่าแม่คุณพระเสวตฯเล็ก รู้ว่าลูกของตนเป็นช้างเผือก ก็นำมาสู่พระบารมีด้วยตนเอง

ฝ่ายผู้พบเห็นลูกช้างเล็กมีลักษณะเป็นช้างสำคัญ ก็รายงานให้ทางบ้านเมืองทราบ และเลี้ยงดูลูกช้างนั้นไว้ ขณะนั้นมีสุนัขตัวเมียตัวหนึ่งป่วยหนักจากโรคไข้หัดสุนัข จนถึงชักกระตุก จะตายอยู่แล้ว แต่ก็มีผู้คลานตะเกียกตะกายมาที่คอกพระเสวตฯเล็กอยู่ เห็นเขาอาบน้ำคุณพระ ก็กระเสือกกระสนตัวเข้าไปกินน้ำ อาการที่ป่วยที่ชักกระตุกก็หายไป กลับเดินเหินได้ปกติ คงเหลือแต่ปากเบี้ยวไปหน่อยหนึ่ง คนที่นั่นเขาก็ให้ชื่อว่า “ นางเบี้ยว ” และนางเบี้ยวก็กตัญญูรู้คุณ อยู่กับคุณพระฯเรื่อยมา ไม่ยอมห่าง คุณพระฯก็เมตตาเอ็นดู นางเบี้ยว ถือว่านางเบี้ยวเป็นหมาของคุณพระฯ

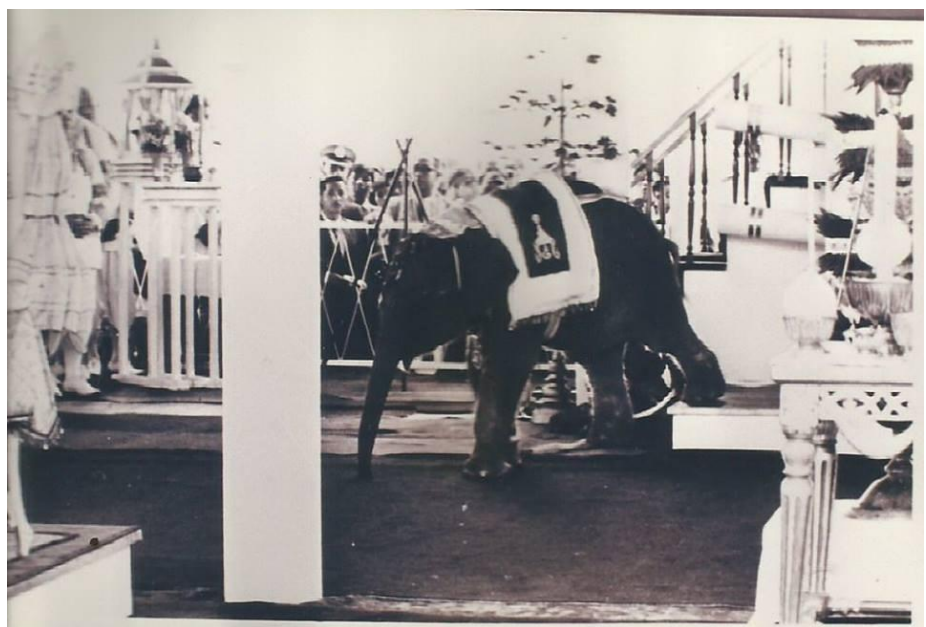
เมื่อทางราชการนำความกราบบังคมทูลฯ ก็โปรดเกล้าฯ ให้รับช้างเล็กนั้นไว้ และเสด็จพระราชดำเนินไปยังจังหวัดยะลา โปรดเกล้าฯ ให้มีพระราชพิธีขึ้นระวางช้างต้น ตามราชประเพณี

ในพระราชพิธีรับช้างเผือกนี้ ต้องมีการขับไม้บัณเฑาะว์รายฉันทกล่อมช้าง ซึ่งแต่ก่อนมาก็มีการกล่อมให้ล้มป่าดงพงไพร แล้วจึงชี้ชวนให้แลเห็นความสุขสบายในราชธานี แล้วส่งสอนให้จงรักภักดีในฝ่า

ละของธูลีพระบาทสมกับที่เป็นพระยาช้างต้น เป็นสามตอนด้วยกันเรียกว่าสามลา อาจารย์คุณหญิง สม
โรจน์ สวัสดิกุล เป็นผู้แต่งฉันทกล่อมช้างในรัชกาลปัจจุบัน

นายเจี๊ยกะ มะตาดี (ซ้าย) ผู้พบลูกพลายสำคัญคนแรก
และกำนันมเจี๊ยะเฮง หนองดีแห่งตำบลกาลอ อ.รามันท์ จ.ยะลา
ยืนอวดของบหรีเงินถมมีพระปรมาภิไธยจำหลักที่ได้รับพร
ราชทานจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว.

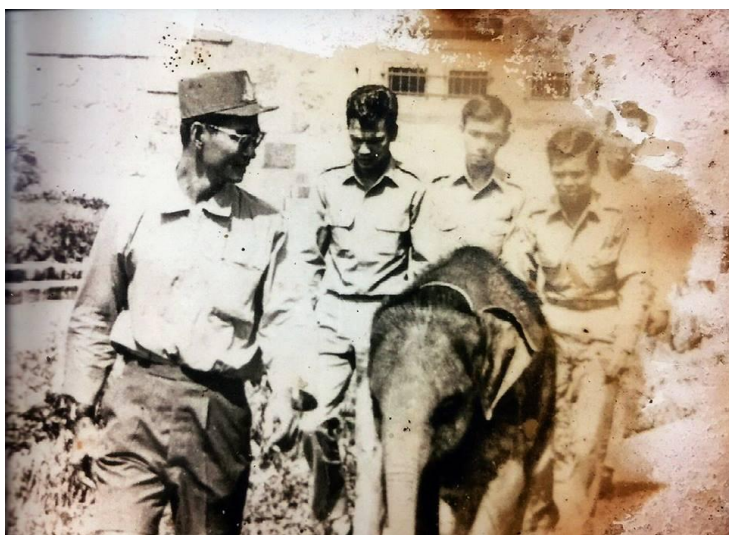
คุณพระเศวตฯเล็ก เป็นช่างรู้มาตั้งแต่ยังเล็กมาก เมื่อได้ขึ้นระวางเป็นช่างต้นแล้วก็ประพฤติตนดี มีความจงรักภักดี มีความจงรักภักดีในฝ่าละอองธุลีพระบาทอย่างเห็นได้ชัดตลอดมา ใครเห็นเข้าแล้วก็อดชื่นตันใจไม่ได้

โปรดเกล้าฯ ให้นำคุณพระเศวตฯ เล็กจากยะลา มาขึ้นโรงช่างต้นชั่วคราวในพระราชวังดุสิต คุณพระก็อยู่อย่างสงบเป็นที่รักของคนในวังทั่วไป ขณะที่ยังเล็กอยู่นั้น เวลาเสด็จพระราชดำเนินแปรพระราชฐานไปยังพระราชวังไกลกังวลที่หัวหิน ก็โปรดเกล้าฯ ให้นำคุณพระฯโดยเสด็จด้วย เวลาเสด็จพระราชดำเนินไปทางใด คุณพระฯก็วิ่งโดยเสด็จไปทุกแห่ง แม้แต่เวลาเสด็จลงทรงน้ำทะเล คุณพระฯก็ลงด้วย ใครเห็นใครก็รัก

กล่าวถึงนางเปี้ยว เมื่อคุณพระฯจะออกจากจังหวัดยะลามาพระนคร นางเปี้ยวก็เดือดร้อนทูลทูล ร่าย ร้องทั้งกลางวันกลางคืน จะตามคุณพระฯมาด้วย เมื่อความทราบฝ่าละอองธุลีพระบาท จึงมีพระราชกระแสรับสั่งว่าช่างทั้งตัว ยังเอาไปได้ ทำไมหมาอีกตัวจะเอาไปไม่ได้ ให้เอามาไปด้วยเถิด สงสารมัน อย่าไปพรากมันเลย นางเปี้ยวจึงได้ติดตาม คุณพระเศวตฯเล็ก เข้ามาอยู่ในสวนจิตรลดา และก็อยู่มาด้วยความสงบสุข เป็นที่รักชอบของคนในวังทั่วไป

แต่แรกก็เปลี่ยนจากเรียกนางเปี้ยว มาเรียกกันว่าแม่เปี้ยว ต่อมาเรียกกันว่าคุณเปี้ยว ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมทย์ ยังเล่าต่ออีกว่า คุณเปี้ยวนั้นตายไปหลายปีแล้ว แต่ก็ยังทิ้งลูกหลานไว้หลายสิบตัว หมาลูกหลานคุณเปี้ยวนี้ เป็นหมาคุณพระเศวตฯ จงรักและเชื่อฟังคุณพระฯทุกอย่าง คุณพระฯซึ่งเป็นช่างวิ่งเล่นกับหมาทั้งฝูงได้โดยไม่เหยียบหมาให้เจ็บเลย เวลาคุณพระฯจะไปไหนหมาก็ติดตามไปทั้งฝูง

เมื่อครั้งพระนางเจ้าอลิษาเบธ จากอังกฤษ เสด็จพระราชดำเนินไปเสวยพระกระยาหารกลางวันที่พระตำหนักจิตรลดา คุณพระเศวตฯ ก็มายืนคอยรับเสด็จอยู่น้ำพระที่นั่ง หมาทั้งปวงของคุณพระฯก็ติดตามมาและวิ่งเล่นอยู่เต็มสนาม เวลากลางคืนคุณพระนอน หมาก็นอนล้อมโดยรอบหลายสิบตัว ใครจะเข้าไปถึงตัวคุณพระเศวตฯเล็ก โดยไม่ถูกหมากัดเอาก่อน คงไม่มีทาง

สำหรับประวัติ พระเศวตสุรคชาธาร นั้น เป็นช้างพลายเผือกลูกเถื่อน นายจีเฮง หาระดี กำนันตำบลการอ อำเภอรามัญ จังหวัดยะลา ได้ลูกช้างซึ่งพลัดจากแม่ พ.ต.อ.ศิริ คชหิรัญ ผู้ว่าราชการจังหวัดยะลานั้นอมเกล้าฯถวาย เมื่อวันที่ ๙ มีนาคม พ.ศ.๒๕๑๑ จมื่นศิริวงรัตน์ เป็นผู้ตรวจคชลักษณ์ เป็นช้างสำคัญในตระกูล “พรหมพงศ์” จำพวก “ช้าง๑๐หมู่” ชื่อ “ตามพหัตถิ” สมโภชขึ้นระวาง ณ.จังหวัดยะลา เมื่อวันที่ ๑๑ มีนาคม พ.ศ.๒๕๑๑ ล้ม ณ.โรงช้างต้น สวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต ในวันที่ ๒๕ กันยายน พ.ศ.๒๕๒๐ สาเหตุเนื่องจากโรคท้องร่วงอย่างแรง ฝังบริเวณสนามหญ้าที่ตั้งเด่นประจักษ์พิริวหน้าข้าวที่ใช้ในพระราชพิธีพืชมงคล สวนจิตรลดา

เรื่องของพระเศวตสุรคชาธารนั้น ร.ศ.นายสัตวแพทย์ ดร. เทอด เทศประทีป ซึ่งท่านเป็นอาจารย์ผมสมัยเรียนที่คณะสัตวแพทยศาสตร์ จุฬาฯ และต่อมาท่านได้ย้ายมาเป็น คณบดี คณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ คนแรก ท่านได้เคยเล่าให้ผมฟังว่า ท่านได้เคยเข้าไปรักษาพระเศวตสุรคชาธาร

ร่วมกับ ศ.นายสัตวแพทย์ ม.ร.ว. ชนาญวัต เทวกุล เนื่องจากคุณพระฯ สุขภาพไม่ค่อยแข็งแรง มีปัญหาเรื่องกระดูก เนื่องจากเป็นลูกช้างป่าที่ไม่ได้กินนมแม่มาตั้งแต่เด็ก กระดูกจึงเปราะบางหักง่าย ท่านได้เข้าไปช่วยรักษาคุณพระฯ แต่สุดท้ายแล้วช้างล้มด้วยโรคท้องร่วง ท่านภาคภูมิใจมากที่สุดในชีวิตที่ได้เข้าไปถวายงานรับใช้ และท่านได้รับพระราชทานเหรียญที่ระลึกจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ ในการถวายงานครั้งนั้นด้วย ซึ่งท่านจดจำได้มาถึงทุกวันนี้

(เอกสารอ้างอิง “ช้างในชีวิตของผม ” เขียนโดย ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช)

